

אהר מוועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311] דברות קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [1] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [437] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435] הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

מולד חודש אדר: בליל שישי בשעה 7, 2 דקות ♦ ראש חודש בימים שישי ושב"ק

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אמרי קודש

ליל שב"ק תשע"ז, בית שמש

כל היום, בבחינת 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג, 1), שכל מעשיו הם על פי חוקי התורה הק', אזי מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

ועל פי דברי קדשו ביאר אדמו"ר ז"ל זי"ע, דבא הכתוב להשמיענו שגם הליכות האדם בדברים שבין אדם לחבירו ושאר ענינים גשמיים, נצטוו בסיני מפי הגבורה כעשרת הדברות, ומה הראשונים פי' עשרת הדברות שמעום מפי הגבורה בסיני, גם הלכות אלו העוסקים בענינים גשמיים שבין אדם לחבירו, הלכות עבדים, ארבעה שומרים וכדו', גם אלו מסיני נצטוו, וכדברי קדשו של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע"א שכל הליכות היום גם בענינים גשמיים, צריכים להיות על פי דרך תורתנו הק', ובבחינת בכל דרכיך דעהו, ואז מובטח לו שהוא בן העולם הבא, עכתדה"ק.

לסבור שפרשה זו לא נאמרה בסיני, וע"כ רמז לנו הכתוב מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני.

ולגופו של דבר למה באמת נאמרו להם דינים אלו בסיני, י"ל ע"ד מה שהקשו שם בגמרא (ע"ז ה.) לשיטת הסובר שבשעת מתן תורה פסקה מיתה מישראל, אם כן למה נאמרה להם פרשת יבמות ונחלות, ומתריצי' דאלו נאמרו להם על תנאי, שאם יחטאו ותשוב המיתה אזי יתקיימו דינים אלו, וכן י"ל לענייננו, על מכירת עבד עברי למ"ד שפסקה מהם עניות.

ועוד י"ל ע"ד הגמ' (סנהדרין ע"א, ע"א) דאמר ר' שמעון בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב - דרוש וקבל שכר, וכן אמרו שם בברייתא על עיר הנידחת, וכן י"ל על פרשת עבד עברי לפי שיטה זו.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א, א).

וברש"י ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. ויש לדקדק למה דווקא על פרשה זו נצרך לומר שנאמרה בסיני, והלא כל התורה מסיני ניתנה.

והנה ב'אור החיים הקדוש' מפרש מה שנאמר 'אשר תשים לפניהם', דהיינו להסביר המצוות שיתקבלו לכל, וז"ל, ולזה אמר אשר תשים לפניהם, פירוש הגם כי דבר זה יש בו חיסרון הרצון, שהקונה עבדו ימהר לשלחו אחר שש שנים - תשים הדברים לפניהם כי מצוה זו לזכות כל אחד מהם היא, כשהיה עבד לא יעבוד בו לעולם, ובוזה יתרצה בדבר, כי כל אחד יעריך הדבר שהוא לזכותו, לצד כי כל עברי הנמכר אינו אלא לצד דוחקו, או גנב ומכרוהו בית דין וזה יסובבו העוני, ובאותו מצב כולם עשירים היו, ואין זה אלא לדבר המתגלגל, וכל אחד ישים לפניו שאליו נוגע החסד, דלמא יתגלגל עליו הגלגל, וזהו זכות הוא לו, עכ"ל.

והנה בגמרא (עבודה זרה, ה, ע"א) נחלקו בבאור קרא 'אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם' דזה קאי על עם ישראל בשעת מתן תורה, 'אכן כאדם תמותון וגו' שזהו לאחר חטא העגל, האם איירי קרא במיתה כפשוטה שנפסקה בשעת מתן תורה, או בעניות, דקי"ל עני חשוב כמת.

ועל כל פנים חזינן שבשעת מתן תורה לא הייתה עניות בישראל, ואדרבה עשירים היו כדברי האוה"ח הק', ואם כן כל פרשת עבד עברי ומכירתו לא הייתה נוגעת להם למעשה באותה שעה, שהרי כאמור עבד עברי תחילתו בעוני הדוחקו וכו', ומאחר שלא היה זה הלכה למעשה, מקום היה

שוה"ט ליל שב"ק פרשת משפטים תשפ"ב

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם וגו'. ובמדרש (רבה, פרשה ל, כג) הה"ד ועוז מלך משפט אהב, אמר להם משה לישראל הרי נתן לכם הקב"ה את תורתו, אם אין אתם עושין את הדינים נוטל תורתו מכם, למה, שלא נתן לכם הקב"ה את התורה אלא על מנת שתעשו את הדינים שנאמר 'ועוז מלך משפט אהב', ואם עשיתם את הדינים עתיד הקב"ה להחזיר לכם בתי דינים שלכם שנאמר 'ואשיבה שופטייך כבראשונה' מה כתיב אחריו 'ציון במשפט תפדה', ע"כ.

ויש להבין דברי המדרש מאי כוונתו דמחמת שמקיימין הדינים מתקיימת התורה בידי ישראל, ואם לאו נוטל הקב"ה את תורתו מהם, ונראה לבאר דהנה כאשר עלה משה למרום לקבל את התורה טענו כנגדו המלאכים (שבת, פ"ח, ב) 'תנה הודך על השמים'.

רעוא דרעוין, עיה"ק צפת

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כ"א, א), וברש"י, כל מקום שנאמר אלה, פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, ע"כ.

כ"ק מרן אדמו"ר ז"ל זי"ע דיבר בקדשו, דיש לדקדק מה בא להשמיענו דגם משפטים אלו נאמרו בסיני מפי הגבורה, מה היה זה הו"א שלא נאמרו בסיני.

וביאר על פי דברי קדשו של זקני הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע"א, על הא דאיתא בגמרא (נדה ע"ג, א) תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שנאמר (חבקוק ג, 1) הליכות עולם לו, אל תקרי הליכות אלא הלכות. דלכאורה היה לו לומר 'כל יום' ומדוע נקט לישנא ד'בכל יום'. אך הפירוש הוא, 'כל השונה הלכות בכל יום' - עם כל הליכותיו ועשיותיו של

דיניא די תסדר קדמיהון, וצ"ב דלכאורה מה שתרגם אשר תשים - די תסדר, אין זה התרגום המדויק של לשון הכתוב, דהול"ל די תשווי קדמיהון.

וביאר בזה הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זי"ע, דהנה אמרו חז"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכו' (מנחות קי.).

וכמו כן כאשר לומד אדם את דיני ועונשי התורה, ורואה מה הם העונשים לכל עבירה ועבירה, ועל ידי זה עולה מורא ה' על ראשו ועושה חשבון נפשו באיזה מצב הוא נמצא, ומתעורר לשוב בתשובה, אז מעלה עליו השי"ת כאילו כבר קיבל את עונשו על עוונותיו ויצא ידי חובתו במה שלמד דינים אלו בתורה, ושוב לא יזדקק להם בפועל ח"ו.

וזהו שתרגם אונקלוס 'אשר תשים לפניהם - די תסדר', היינו שכל אלו הדינים והעונשים יהיו רק מסודרים לפנייהם בתורה, הלכה ולא למעשה, שייצאו ישראל ידי חובתם בלימודם.

והוסיף הרה"ק ר' אהרן מבעלזא זי"ע לבאר על פי דברי קדשו, שזהו מש"כ רש"י 'אשר תשים לפנייהם - ולא לפני עכו"ם', דכיון שלאומות העולם אין את התורה, על כן אין הם יכולים לצאת ידי חובת עונשם בלימוד בלבד, עכתד"ק.

משמים השמעת דין

והנה על דרך זה פירש גם כ"ק אאמור זי"ע את דברי רש"י בפרשת נצבים, למה נסמכה פרשת אתם נצבים לקלות, לפי ששמעו ישראל מאה קללות הוריקו פניהם, ואמרו: מי יוכל לעמוד באלו, התחיל מפייסם: אתם נצבים היום, הרבה הכעסתם למקום והרי אתם קיימים לפניו.

ולכאורה הוא תמוה ביותר, למה ניחמם משה רבינו, הלא הקללות באו כדי להטיל יראה ופחד על ישראל, ולאחר שהניח משה את דעתם ופייסם מה תועלת היה בדברי התוכחה.

וביאר לפי דברי קדשו של זקני היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע א, על הכתוב (תהלים עז, ט) משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, וכבר הקשו במדרש אם יראה למה שקטה, וביאר היהודי הקדוש, דהנה אין הקב"ה חפץ להביא יסורים על האדם, כי אם בשובו מדרכו וחי, ואשר על כן המקדים להתעורר בתשובה קודם שיבואו עליו היסורים, שוב לא באים עליו היסורים, שהלא כבר התעורר לתשובה שלימה, ונתקיים בו חפץ השי"ת.

בחלקם על ידי אהרן הכהן ע"ה, כי משה לא היה יכול לעשותם מחמת הכרת הטוב שהיה לו למי היאור.

וסיפר הר"י מיגש ז"ל על רבו הרי"ף ז"ל שאירע לו עניין כזה עם איש אחד ולא רצה לדון אותו כלל, כדי שלא ידון אותו במה שיבא לו היזק ממנו, ונמנע מזה מניעה גמורה, וכך הוה עובדא, שהוא ז"ל חלה ונכנס אצל אדם אחר במרחץ שהיה לו בביתו, ונתנהה מהמרחץ הנזכר, אחר כך זימן אותו ושישב אצלו עד שיבריא, וכיבד אותו הרבה ועשה עמו טובה והבריא.

לימים מטה רגלו של האיש ההוא וירד מנכסיו ונשבר בערבונות וזולתם, ונתחייב לתת ממון לבעלי חובות וירד עד שהוצרך למכור המרחץ הנזכר ולשום אותו לבעלי חובותיו, ואמר רבנו יצחק ז"ל לא אדון ולא אורה במרחץ הזה, לא בכמר ולא בשומא ולא בשום דבר המתייחד בו, לפי שנתנהייתי ממנו.

ומסיים הר"י מיגש בזה"ל, "ואם היה זה בדומם שאין לו הרגשה כל שכן וק"ו בני אדם המרגישים בהיזק ובתועלת שיהיה זה שנאו לעשותו, והעושהו יוצא משורת המוסר ודרך ארץ, ואמר ואפשר לפרש כמה שאמרו 'לא לידון איניש לא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה' שיהיה סיבת מניעתם ז"ל לדון למאן דרחים לשתי סיבות, האחד שלא יטה לזכותו, והשנית שאם אפשר שיציל את נפשו וידון אותו כפי שורת הדין - היה בזה משלם רעה תחת טובה.

"ואם היה זה במי שקיבל הנאה מבשר ודם, כל שכן וק"ו באלוה יתברך שממנו נשפע הטוב הגמור שראוי להודות לו הודאה גמורה, ולא יעשה מה שיקניטנו, ולא מה שהוא שנאו לו, ע"כ לשונו ז"ל".

ולפי כל זה יובן היטב למה נסמך הפסוק 'לא תעלה במעלות על מזבחי', אשר ממנו למדנו כמה צריך האדם להיזהר ולהתחשב אפילו בדומם שאין בו דעת, לתחילת פרשת משפטים שבה נאמרו דיני התורה, כדי לרמוז לדיין שאם באו לדון לפניו על מקום או חפץ דומם שנגרם לו הנאה ממנו, אזי ימושך ידו מלדון ולשפוט בו בשום אופן, וכפי שנהג הרי"ף בכהאי גוונא.

כ"ל שב"ק פרשת משפטים - שקלים תשפ"א, ירושלים

ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם. ובמדרש, הה"ד מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, וכבר נתקשו המפרשים מה רומז המדרש בדבריו.

ונראה לבאר דהנה בתרגום אונקלוס על הפסוק ואלה המשפטים וגו', כתב 'ואלין

וביאר המפרשים שטענתם הייתה מחמת דינא ד'בר מצרא', דכיון שהמלאכים עומדים אצל הקב"ה שהתורה הק' אצלו, א"כ יש להם זכות קדימה לקבל את התורה בהיותם שכנים וסמוכים אליה, יותר מישראל שנמצאים בעולם הזה.

אמנם כבר מבואר בגמ' (ב"מ, קח, ב) שאם המוכר רוצה למכור הקרקע לשותף שלו אז אין לשכנו טענת בר מצרא, ובגמ' שבת (י.) איתא כל דיין שדן דין אמת לאמתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית וכו', וזאת הייתה תשובת משה רבינו למלאכים דמאחר שבני ישראל דנים דין אמת בתוה"ק, הריהם כשותפים להקב"ה ויכול ליתנה להם ופקעה טענת בר מצרא.

ובזה יבוארו להפליא דברי המדרש 'שלא נתן לכם הקב"ה את התורה אלא על מנת שתעשו את הדינין', דהא כל הטעם שזכו ישראל לקבל את התורה הוא מחמת שהם דנים דיני אמת ונעשים בזה שותפים להקב"ה, ועל כן כל זמן שהם עושים את הדינים מתקיימת התורה בידיהם.

אך אם ח"ו לא ישמרו ויקיימו דיני ומשפטי התורה אזי בטלה תשובתו של משה למלאכים, וחזרה למקומה טענת בר מצרא שלהם, ומדויק שפיר לשון המדרש 'אם אין אתם עושין את הדינין נוטל תורתו מכם, שלא נתן לכם הקב"ה את התורה אלא על מנת שתעשו את הדינין'.

בשוה"ט ליל שבת קודש פר' משפטים, תש"פ

ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו (שמות כ, כב) וברש"י, והרי דברים קל וחומר ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על ביזיון אמרה תורה הואיל ויש בהן צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חבירך שהוא בדמות יצרך ומקפיד על ביזיונו על אחת כמה וכמה, עכ"ל. ויש לדקדק למה נסמך פסוק זה שבסוף פרשת יתרו לתחילת פרשת משפטים.

והנה בספר 'שיטה מקובצת' (בבא קמא, צב, ג) הביא בשם הר"י מיגש על הא דאיתא בגמרא דמרגלא בפי העולם, 'בירא דשתית מיניה לא תרמי ביה קלא', פירוש, הבור ששתית ממנו לא תשליך בו אבן או דבר אחר, כלומר לא תזלזל ולא תגמול לו רע אחר שנהנית ממנו.

ומכאן יש ללמוד לשאר הדברים, שכל דבר שבא לאדם ממנו איזו תועלת או נהנה ממנו, אין ראוי לו לעשות שום מעשה שיבא לו נזק ממנו, אפילו כשמדובר בדומם, וכדרך שמצינו בגמרא שמכות מצרים נעשו

הדינים המרים, הא למה, כי שם שם לו חק ומשפט, כי שם, בתוך התורה הקדושה, שם הקב"ה חוק ומשפט, הוא ית' שם בתוכה את הדינים והגבורות, כדי שייצאו בני ידי חובתם בלימודה.

פעודה ג' פרשת משפטים - שקלים תשפ"א, ירושלים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם. במדרש (רבא, ל, כא) מה כתיב למעלה ושפטו את העם משפט צדק וכו', כך היא התורה, דינין לפנייה ודינין מאחריה והיא באמצע, עכ"ל, ויש להבין דברי המדרש.

ונראה לבאר בהקדם, דהנה רש"י בפרשת בהעלותך, בפרשת ויהי בנסוע הארון, כתב: עשה לו סימניות מלפניו ומלאחוריו, לומר שאין זה מקומו, ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, ע"כ.

וביאר כ"ק אמו"ר זי"ע, דהפסיקו בין פורענות לפורענות דווקא ע"י התורה - דהיינו ע"י פרשת ויהי בנסוע הארון, כדי לרמז שכשח"ו באה איזה פורענות על האדם, העצה היא להתחזק ע"י התורה הקדושה, וכמו שאמר דוד המלך "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעיני".

וכן עינינו רואות למעשה, שכאשר אדם נמצא בעמקי הצרות, מרוב תלאות וטרדות הזמן, הוא יכול לעמוד בהם אך ורק ע"י לימוד התורה הקדושה, עכד"ק.

ועפ"ז אפשר לומר דהיא היא כוונת המדרש בפרשתו, דינים לפנייה ודינים לאחריה והיא - היינו התורה הקדושה - באמצע, דינים רומזים לגבורות ומדת הדין, והיינו שכאשר האדם מסובב בדינים מלפניו ומאחוריו, ס'מאכט זיך א מאל ס'קומט שווערע מינוטן, והקשיים בחייו רודפים זה אחר זה, אזי העצה היא שיעסוק בתורה הקדושה ותהיה לו מחיצה והפסק מן הדינים הסובבים אותו.

על ידי לימודם יזכה האדם שלא יבואו עליו בפועל, כדין כל העוסק בתורה עולה כאילו הקריב עולה.

והשתא מה ימתקו דברי המדרש, 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם, הה"ד מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום', שהמדרש טעמא קא יהיב בדברי הפסוק, מה טעם הדבר שבלימוד התורה אפשר לצאת ידי חובת הדינים והגבורות.

שזהו משום ש'מגיד דבריו ליעקב', וכמו שפירש ב'שם משמואל' בפרשתו בשם אביו ה'אבני נזר' זי"ע, 'מגיד דבריו ליעקב', מגיד לשון דינים - דברים שקשין כגידין, והיינו שהקב"ה יזכה את ישראל עם בחירו שיוכלו לצאת ידי חובת הדינים והעונשין הקשים כגידין ב'דבריו' - בזה שהם עוסקים בדברי תורתו הקדושה.

אמנם כל זה הוא 'ליעקב', דווקא לבני ישראל יש את הכוח הזה להיפטר מכל הדינים בכוח לימוד התורה, אבל 'לא עשה כן לכל גוי', לאוה"ע אין הדבר כן אלא הם צריכים לעבור את הדינים בפועל, מפני ש'משפטים בל ידעום', שלהם אין שייך התורה הקדושה.

וכמו שממשיך קרא 'אשר תשים לפניכם - ולא לפני עובדי כוכבים' וכדברי הרה"ק מהר"א מבעלזא, כי בעכו"ם אין שייך התורה הקדושה, וכמאמרם ז"ל תורה בגוים אל תאמין (מדרש איכה ב ז'), כי בגוים אין שייך המתקת הדינים, כי אין בהם תורה.

והרמז לזה, שעל ידי התורה הקדושה יש המתקת הדינים, כמו שנאמר (שמות טו כה) 'וישלך אל המים וימתקו המים שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו'.

והביאור הוא כך, וישלך אל המים, כאשר יהודי משליך עצמו ללימוד התורה, אין מים אלא תורה (ב"ק ז'). אז 'וימתקו המים', בכוח זה בידו להמתיק ולהעביר מעליו כל

וזהו משמים השמעת דין, משמים משמיע הקב"ה דין להודיעם עונשים ויסורים העלולים לבא לאלו שאינם עושים רצונו של מקום ואזי אם 'ארץ יראה', אם האדם מתיירא מפניהם ושב בתשובה שלמה, אזי 'ושקטה', אין באים עליו היסורים, כי כבר נתקיימה בו תכלית היסורים, דהיינו לירא ממנו ית', ויצא בזה ידי חובתו.

ובזה מבואר העניין, דכיון שכבר הוריקו פניהם של ישראל ונתמלאו יראה ופחד, א"כ כבר יצאו ידי חובתם בעצם שמיעת הקללות הכתובות בתורה, וכבר פעלו את פעולתם, ושוב יכול היה משה לפייסם ולהניח דעתם, עכד"ק.

אלו לעובדי כוכבים

וכן יש לבאר מה שמצינו במדרש (רבא, נשא, פ' ג') וז"ל, כנסת ישראל כששמעו פרשת אלות ונגעים התחילו מתייראין, אמר להם משה אלו לעובדי כוכבים, אתם לאכול ולשתות ולעסוק בתורה, ע"כ, ולכאורה הוא מדרש פליאה.

אך העניין הוא כנ"ל, שישראל בזכות שהם עוסקים בתורה ולומדים פרשת אלות נגעים הריהם יוצאים בלימודם ידי חובת העניין ואינם צריכים עוד שיארע להם הדבר בפועל, מה שאין כן אומות העולם שאין להם את התורה, אין עבורם את העצה הזאת, וזהו שאמר להם משה 'אלו לעובדי כוכבים'.

שם שם לו חוק ומשפט

ולפי זה ניזיל ונסדר דברי הפסוק והמדרש דבר דבור על אופנו, 'ואלה המשפטים', רומז לגבורות והדינים, 'אשר תשים לפניכם - די תסדר קדמיהון', היינו שיהיו מסודרים לפנייהם ללימוד ולעסוק בהם, אבל לא למעשה, וכדברי הרה"ק מהר"א מבעלזא, כי

קידושא רבא - צפרא דשבתא פרשת יתרו תשפ"ה בית שמש

בענינים גשמיים יש להתפלל אל ה' ולסמוך על הנס כקריעת ים סוף, אבל בענינים רוחניים במלחמת היצר כבמלחמת עמלק יש לצאת ולהלחם ולעשות פעולות כדי לנצח את היצר הרע, ולכן כשראה יתרו שברוחניות אין לשבת בבית ולבטוח בה' אלא צריך לצאת ולהלחם ממש, עזב את ביתו ואת כל אשר לו ובא למדבר אל משה ובני ישראל, עכד"ק.

וזה מדויק שפיר בלשון רש"י 'מה שמועה שמע ובא', היינו שהשמיעה היא גרמה לו לבוא, דלאחר ש'שמע' שבענינים רוחניים יש להילחם ולעשות פעולות מעשיות, אזי מיד 'ובא' אל המדבר להיות עם כלל ישראל.

מעליו המניעות, רק צריך לעשות פעולות ולהתייגע כדי להתגבר עליהם.

והנה בקריעת ים סוף בו היו ישראל נתונים בגזירה על הגשמיות צעקו אל ה' כמו שנאמר (שמות יד, י) ויצעקו בני ישראל אל ה', מה שאין כן במלחמת עמלק, אשר המלחמה היתה ברוחניות וכמו שדרשו רז"ל עה"כ (דברים כה, יח) אשר קרך בדרך וגו', היו צריכים לעשות פעולות בעצמם ולצאת ממש למלחמה, וזהו שאמר משה ליהושע (שמות טז, ט) בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק.

וזהו מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, היינו שראה יתרו כי רק

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (שמות יח, א), וברש"י הק', מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ע"כ. כ"ק מרן אאמו"ר זי"ע ביאר למה בא יתרו דווקא לאחר ששמע נפלאות ה' בקריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

דהנה כאשר נגזר ח"ו גזירה לא טובה על יחיד או רבים, שצריכים להתענות ולזעוק אל ה', ולבטוח בהש"ת שיעשה להם נס, זהו דוקא כאשר הגזירה היא על ענינים גשמיים, אך כאשר יש ח"ו גזירה על ענינים רוחניים, לא די שיתפלל ויבטח בה' שיסיר

"נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך"

שיחת קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א עם ש"ב כ"ק הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א בשמחת ברית השבוע

יאגט איהר זאך - הרי יש עוד זמן מה אתם ממהרים".

ואכן המתינו עם הברית עד כי פנה יום, והנה לעת בין ערביים התפתחה פתאום אצל הילד דלקת חריפה והתברר שהיה זה נס גלוי שלא ערכו לו את הברית, כי אם היה עכשיו לאחר הברית, היה הדבר מסכן את חייו של התינוק, והתבררו למפרע דברי קדשו של הרה"ק רבי שלומקע.

הגרא"א: בעניין תשובותיו הפלאיות של זקני הרה"ק ר' שלומקע ז"ע סיפר משמשו בקודש הרה"צ ר' אליהו ראטה זצ"ל שפעם הגיע אל רבי שלומקע בחור אחד שלמד בישיבה בירושלים ורצה לעבור לישיבה בתל אביב.

כידוע הרה"ק ר' שלומקע לא ענה בלי טבילה מקווה, והלך למקווה אך למרבה הפלא תשובתו הייתה "איני יכול לענות על השאלה - איך קען איהם נישט ענטפערן". וסיפר ר' אליהו ראטה שכעבור שנתיים אמר לו רבו הרה"ק ר' שלומקע אתה זוכר את הבחור הנ"ל שבא לשאול אם לעבור לתל אביב, לך והתעניין מה עלה בגורלו.

הלך ר' אליהו ובירר וחזר עם תשובה שבי"ה אותו בחור לומד בישיבה בתל אביב ועולה ומתעלה שם בתורה ויראת שמים באופן נפלא ביותר. אמר לו הרה"ק ר' שלומקע החיית אותי - האסט מיר מחייה געווען, כי באמת זאת הייתה התשובה שקיבלתי במקווה, שעליו לעבור לתל אביב, אבל אני לא יכולתי לקחת על עצמי את האחריות להגיד לבחור לעבור לתל אביב, ולכן אמרתי שאיני יכול לענות, אך כעת שמח אני לראות שבי"ה נכונים היו הדברים.

והדבר מבהיל, הרה"ק ר' שלומקע הרי היה סומך על התשובות שקיבל משמים במקווה באופן פלאי, גם כשהתשובה שקיבל הייתה כנגד דעת הרופאים, ולא היסס לקחת על עצמו אחריות בעניינים סבוכים וכבדי משקל של ניתוחים וענייני חיים ומוות, אבל לומר לבחור ישיבה לעבור לתל אביב - כשמדובר בעניין כזה חשש לקחת אחריות, כאן לא יכול היה להגיד תשובתו, והוא דבר נורא למתבונן.

אד"ש: שמעתי סיפור, אולי אפשר לברר, הגה"ח רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א (רבה של מגדל העמק) נסע לפני שנים רבות למירון והתפלל שיזכה לבן זכר, בהיותו שם פגש את הרה"ח ר' נפתלי פרידמן שליט"א ממירון וביקש שיתפלל בעדו שיהיה לו בן זכר והבטיח לו שיתן לו מוהל שאפט - להיות מוהל, ואכן ב"ה נולד לו בנו שיחי, אמנם אצל זקננו ה'ברכת משה' ז"ע היה המוהל הקבוע בבריתות שנערכו אצלו הרה"ח ר' אלטר אברהם שוורץ זצ"ל, ועל כן לא היה יכול הגרי"ד למלא הבטחתו ולכבד את ר' נפתלי במוהלות.

התקיימה הברית ממש בשלהי היום. **הגרא"א:** אכן הייתה זאת הברית של אחי הרה"צ ר' שמואל שמעלקא שליט"א מלונדון.

הוראת פלא: הרה"ק ר' שלומקע מזי וזעהיל ז"ע

אד"ש: הבעל קורא בביהמ"ד ברח' רבי עקיבא 65 היה הרה"ח ר' אלחנן שיפמן ז"ל ושמעתי שסיפר שהיה לו גיס מעדת הפרושים שבעת שהייתה אשתו צריכה ללדת הלך לזקינכם הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל ז"ע לבקש ברכתו, והוא בירך ואמר שלא לעשות את הברית ביום השמיני, האם שמעתם פעם סיפור זה.

הגרא"א: אכן שמעתי זאת מדודנו כ"ק האדמו"ר מלעלוב ניקלשבורג שליט"א מפי בעל העובדא, וסיפר שהיה זה מקרה חירום שהרופאים אמרו להורים שיש לעשות מיד ניתוח כי העובר אינו בחיים ל"ע והוא מסכן את חיי האם.

והרה"ח ר' אלחנן הנ"ל הציע לגיסו ללכת לשאול את הרה"ק רבי שלומקע, וכידוע הייתה דרכו של רבי שלומקע להשיב על שאלות לאחר "יישוב" במקווה, והלך רבי שלומקע לטבול במקווה ותשובתו הייתה שלא לעשות מאומה שום ניתוח וכדו', והכל יהיה בסדר בעז"ה, אך את הברית לא לעשות ביום השמיני (וכשעמד לצאת מן החדר אמר לו הרה"ק שוב: אל תעשה את הברית ביום השמיני).

כשחזר האב לבית החולים ומסר את החלטתו נדהמו הרופאים והחלו לצעוק עליו שהוא מסכן את חיי אשתו בכל רגע שאינם עושים הניתוח, אך כידוע אצל רבי שלומקע לאחר שטבל במקווה והשיב לא היה שייך להתווכח ולומר דבר, והתחזקו באמונת צדיקים וקיימו את דבריו ואכן ב"ה נולד התינוק חי בריא ושלם.

אד"ש: אמנם כשהגיע היום השמיני, יום הברית, רצה אותו יהודי (שלא היה מעדת החסידים) לערוך הברית בזמנה, והזמין את גיסו הרה"ח ר' אלחנן שיפמן הנ"ל לברית בזמנה, ר' אלחנן שידע על כל המעשה ועל הוראתו של הרה"ק ר' שלומקע, התפלא מאוד שהרי בפירוש אמר לו הרה"ק שלא לערוך הברית ביום השמיני.

ברם אבי הבן טען שהוא צריך לקיים מה שכתוב בתורה, ואינו יכול לדחות הציווי דאורייתא מחמת הוראת הרה"ק. הציע לו אפוא ר' אלחנן ללכת אל הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל רבה של ירושלים ולספר לו כל המעשה, וככל אשר יאמר יעשה,

כשמוע זאת הגאון רבי הערש פסח זצ"ל נענה ואמר: "הרה"ק רבי שלומקע הוא 'איתמחי גברא', אם הוא אמר לא לערוך את הברית ביום השמיני אזי מוטב לך לחכות ולדחות הברית עד סוף היום, ס'איז נאך דא צייט וואס

השבוע ביום א' התקיימה שמחת הברית שערך ידידנו הנכבד והנעלה הרה"ח ר' אלטר דוד שטרן שליט"א מחשובי אנ"ש לבניו התאומים שיחי שנולדו לו למזל טוב, וכיבד בסנדקאות את כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ואת ש"ב כ"ק הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א.

בתחילת המעמד, קודם שהכניסו התינוקות נ"י לברית, שוחחו אד"ש והגרא"א בידרמן שליט"א, ובתוך הדברים נענה הגרא"א ואמר לבעל הברית אבי הבנים הרה"ח ר' אלטר דוד שליט"א:

הגה"ק רבי שמעון סופר ז"ע כותב במס' שבת בפרק רבי אליעזר דמילה (מכתב סופר ח"א עמ' קט"ו, אגדות הש"ס) למה בברכת האב בברית מילה מברכים 'להכניסו בבריתו של אברהם אבינו ולא אומרים בפירוש 'להכניס את בני', הרי בהלכות ברכות צריך לומר ולבאר בפירוש.

ומבאר דהנה בהסרת הערלה הקב"ה נכנס עם זרעו של אברהם בברית אשר כרת עם אברהם אבינו וזהו שמברך אבי הבן 'שציונו להכניסו' דקאי על הקב"ה כביכול, שהוא ית' ציוה עלינו להכניסו בבריתו אשר כרת עם אברהם אבינו ע"ה, עכד"ק.

אומרים העולם, בשם הקוצקער ז"ע, שיום החופה הוא יום כה גדול וקדוש וחבל שנתנו אותו לבחורים צעירים - א' שאד מהאט דאס געגעבן פאר קינדער'. ועל דרך זה אומרים שיום הברית כה גדול ונישא הוא, שיכולים היו לתת אותו רק לתינוק רך בן שמונה ימים.

והתעניין הגרא"א אצל אד"ש אם זקינים רביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע היה נוהג לשתות מהיין בבריתות כשהתכבד בסנדקאות, שכן ידועים דברי הגה"ק רבי עקיבא אייגר ז"ע שכאשר הסנדק שותה מהיין הרי זה כ'מנסך נסכים על גבי המזבח'.

ברית אצל רביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע

וסיפר הגרא"א לאד"ש: בכ"ד טבת השתא, יומא דהילולא של רביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע היה לנו ברית של נכדנו שיחי שהתקיימה בציון הרשב"י במירון ביום ההילולא ביום שישי אחר הצהריים, וייקרא שמו משה מרדכי, ואמרתי בצחות שאצל זקננו ז"ע היה זה עדיין נחשב מוקדם...

אד"ש: אחת הבריתות שערך אביכם כ"ק אדמו"ר הרא"מ זצוק"ל לבניו הייתה בשבת קודש אצל זקננו רביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע וזכורני שנערכה בשעה מאוחרת מאוד ממש סמוך לשקיעה, ומתחילה נקבע שהברית תהיה בשעה שתיים בצהריים אך הסבא ז"ע שהייתה עבודתו בשבת קודש למעלה מהזמן התאחר ולא יצא עדיין, ואזי הודיעו שהברית תהיה יותר מאוחר בשעה ארבע, אמנם לבסוף

כעבור שנים רבות הגיע לכ"ק אאמור"ר זי"ע אחד החסידים שנולד לו בן ועשה את הברית בציון הרשב"י במירון וכיבד את אאמור"ר בסנדקאות ואת ר' אברהם שוורץ במוהלות, אמנם באותו יום הייתה לר' אברהם ברית נוספת ברחבי הארץ, והמתינו לו שעה ארוכה והברית נדחתה ונהיה מאוד מאוחר, ס'איז געווארן שרעקלעך שפעט פארן שקיעה, עד שבשלב מסוים אמר אאמור"ר שלא יחכו עוד ויקראו להרה"ח ר' נפתלי פרידמן שהוא היה המוהל, וכן היה.

והנה ברגע שעשה ר' נפתלי את הברכה על המילה, באותו הרגע נפתחה הדלת ונכנס הרה"ח המוהל ר' אברהם שוורץ (אך כמובן שלאחר שבירך ר' נפתלי על המילה היה הוא המוהל) ואמר אז הרה"ח ר' נפתלי בצחות להרה"ח ר' אברהם: "לפני שנים לקחתם לי ברית שהובטחה לי, כעת שילמתם לי את החוב".

יותר מכהן גדול

לאחר מעמד הברית, נמשכה שיחת הצדיקים, ופתח ואמר אד"ש: שמעתי פעם מאחד מראשי הישיבות באמריקה על הפסוק בפרשה שקראנו בשבת, פר' יתרו, 'וילך אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלוקים, ופרש"י 'אף אנו יודעים שמדבר היה, אלא שבחבו של יתרו דיבר הכתוב שהיה יושב בכבודו של עולם, ונדבו ליבו לצאת אל המדבר, מקום תוהו, לשמוע דברי תורה; ע"כ.

ויש לתמוה דהנה כמה פסוקים לאחר מכן נאמר ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים. ומפרש רש"י שמשה סיפר ליתרו על הניסים הגדולים 'למשוך את ליבו לקרבו לתורה. והדבר אומר דרשני, לשם מה היה צריך משה למשוך את ליבו ולקרבו לתורה, והרי יתרו כבר הוכיח שמוכן הוא לעזוב

כבודו של עולם ולצאת למדבר ומקום תוהו כדי ללמוד תורה.

אלא העניין הוא שיתרו בבואו אל המדבר אכן סבור היה שהקריב קרבן גדול למען התורה, הניח כבודו של עולם ויצא למקום תוהו, אבל כששמע משה מפיו כן, הבין מיד שעדיין הוא רחוק מעולמה של תורה, מההסתכלות האמיתית על מעלת התורה ולומדיה.

יהודי יודע שיכבודו של עולם אינו במקום של כבוד וריבוי תענוגי עוה"ז, אלא במקום שהתורה מצויה, שם נמצא העושר והגדולה האמיתיים, התורה הק' היא כבודו של עולם. וכדי לרוממו ולהוציאו מידי דעה מוטעית זו, היה משה רבנו צריך לשוחח עם יתרו, 'למשוך את ליבו ולקרבו לתורה'.

הגרא"א (חוזר על הדברים בהתפעלות): הוא עוד לא הבין מהי תורה, אם הוא חושב שהוא עוזב 'כבודו של עולם' הרי זה סימן שאינו עדיין מבין ומשיג מהי תורה.

אד"ש: אז ער האלט נאך נישט דארטן - שהוא עדיין אינו בדרגה זו.

הגרא"א: מסופר כעין זה אצל הגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שפעם היה אצלו יהודי גביר מאמריקה ושאל הגרש"ז על הגמרא (הוריות יג): על מעלת לימוד התורה שדרשו על הפסוק (משלי ג, טו) "יקרה היא מפנינים", דהיינו "יותר מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים".

ולכאורה מהיכי תיתי שאין כוונת הפסוק כפשוטו, שהתורה יקרה יותר מפנינים ממש, אלא, השיב הגרש"ז, לומר שהתורה יקרה יותר ממיליאד דולר, הרי זה כמו לומר שמיליאד דולר חשובים יותר מממחטת נייר, שהרי כל כסף וזהב שבעולם אינם נחשבים למאומה לעומת התורה הק', ועל כן הוצרכו חז"ל לדרוש שעל כרחק כוונת הפסוק היא לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים, שאעפ"כ לימוד התורה חשוב יותר מעבודה זו, וזוהי הרבותא.

בשמוע זאת אותו גביר נענה ואמר בצחות להגרש"ז: 'איך האב מורא אז דער ראש ישיבה ווייסט נישט וואס מיליאד דולאר איז - חוששני שרבינו אינו יודע מה הם מיליאד דולאר שכן מעולם לא היה לכם בידכם סכום עצום כזה, ואולי אם הייתם יודעים לא הייתם אומרים כן.

השיב לו הגרש"ז: "אם אני לא יודע מה הם מיליאד דולאר אפשר לדון בזה, אבל אתם בוודאי לא יודעים מהי תורה".

הגרא"א: הרה"ק היב' עין זי"ע אומר (פר' בשלח) מהו 'יותר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים', והרי אין מקום להיכנס יותר מ'לפני ולפנים', אלא, מבאר, הכהן גדול היה נכנס ביום הכיפורים בין הבדים של הארון, אך מי שלומד תורה הריהו בבחינת נכנס לתוך הארון עצמו שבו היו הלוחות - התורה הק'.

אד"ש: זקננו הק' הרבי ר' דוד לעלובר זי"ע היה אומר שאם היה קורח יודע שאפשר לעבוד את ה' מאחורי התנור כמו הכהן גדול לפני ולפנים, לא היה מגיע למה שהגיע עכד"ק.

ואמרת לבר כוונתו על פי דברי הגמרא הנ"ל 'יקרה היא מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים', כי אילו היה קורח יודע שעסק התורה גדול הוא יותר מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים, שבכוח התורה יכול יהודי להגיע לדרגה גבוהה עוד יותר מכהן גדול ביום הכיפורים, כי אז לא הייתה לו כל סיבה לחלוק ולדרוש את הכהונה בפועל לעצמו, וממילא לא היה מגיע להיכן שהגיע'.

הגרא"א (מפליא את הדברים): "ער האט נישט געדארפט רודערן, ער קען דאך זיצן מיט דעם בלאט גמרא - אילו ידע זאת קורח לא היה צריך לעשות שום פעולה כדי להשיג לעצמו הכהונה, שהרי היה יכול לשבת עם הדף גמרא ולהגיע לאותה מדרגה.

הוא יום הכיפורים, היום הקדוש ביותר בשנה. נפש - האדם שהתפלל תפילה זו, הוא היהודי הגדול ביותר בישראל, הכהן הגדול. רק תפילה שהיו בה שלושת הכוחות האלו יחדיו, רק היא יכולה הייתה לבטל תפילת עוברי דרכים הנובעת מעומוק לב.

מהדברים האלו מקבלים אנו מושג כלשהו בכוחו של הכהן הגדול הנכנס לפני ולפנים, ובכן כשיהודי מתיישב לעסוק בתורה עליו להחשיב את גודל המעמד והזכות הנופלת כעת בחלקו, הוא מקבל עכשיו את הכוח של כהן גדול הנכנס לפני ולפנים, ולמעלה מזה, שהרי התורה הקדושה מעידה 'יקרה היא מפנינים - מכהן גדול וכו', לימוד התורה הקדושה חשוב ויקר עוד יותר.

וזהו שאמר זקני הקדוש הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע, שאילו היה קורח יודע שאפשר לעבוד את ה' מאחורי התנור את אותה העבודה שעבד הכהן גדול ביום הכיפורים לפני ולפנים, אזי לא היה חולק על משה רבנו ומבקש לעצמו כהונה גדולה.

כי אילו היה קורח יודע שעסק התורה גדול הוא יותר מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים, שבכוח התורה יכול יהודי להגיע לדרגה גבוהה עוד יותר מכהן גדול, כי אז לא הייתה לו כל סיבה לחלוק ולדרוש את הכהונה בפועל לעצמו.

והנה איתא במסכת יומא (נג): שהכהן גדול בצאתו מבית קדשי הקדשים היה מתפלל תפילה קצרה, 'שלא תיכנס לפניך תפילת עוברי דרכים', ומבאר רש"י שהכוונה לעוברי דרכים המתפללים שלא ירדו גשמים בהיותם בדרך.

יודעה השאלה, וכי זו הבקשה החשובה ביותר שראוי לכהן הגדול לבקש עליה בהאי עת רצון, וביאר הרה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע וכן איתא מצדיקים, דהנה כאשר באה לפני הקב"ה תפילתו של יהודי המהלך בדרך וטיפות הגשם מעיקות עליו, מיד היא מתקבלת לפניו.

כאשר יהודי פונה אל אביו שבשמים ומבקש ממנו מעומוק הלב ובפשטות שיעזור לו, תפילה כזו אין שום דבר שיכול לעמוד בפניה. וא"כ בדרך הטבע, כל אימת שיהודי היה הולך בדרך ומבקש שייפסקו הגשמים, מיד היו פוסקים הגשמים, ואם כן מניין יצמחו גידולי השדה.

כדי לגבור על תפילה כזו, כדי לבקש מהקב"ה שישנה ממידתו ולא ישעה לו, לשם כך היו צריכים לקחת את הכוחות החזקים ביותר, את תפילתו של הכהן הגדול ביום הכיפורים בקודש הקודשים, בה חוברו יחדיו שלושת הבחינות הגבוהות ביותר, בעולם שנה ונפש.

עולם - המקום בו נאמרה התפילה, הוא בית קדשי הקדשים, המקום הקדוש ביותר. שנה - הזמן,

1 בשיחת קודש לבחורי ישיבתנו הק' (אור ליום חמישי לסדר קורח תשפ"ב, במעמד סיום שלוש מסכתות בישיבתנו הק') הרחיב כ"ק אד"ש את הדברים וז"ל: זקני הרה"ק ר' דוד לעלובר זי"ע היה אומר שאם היה קורח יודע שאפשר לעבוד את ה' מאחורי התנור כמו הכהן גדול לפני ולפנים, לא היה מגיע למה שהגיע עכד"ק.

ולהבין עומק דברי קדשו י"ל על פי מה שאיתא מהרה"ק ר' יהושע מבעלזא דהנה בכל כלי המשכן כתוב 'ועשית' אך בארון כתוב 'ועשו' לשון רבים, רומז על כל הציבור, היינו שבעשיית ארון נצטרפו כל כלל ישראל, וביאר עפ"י מה שאיתא בקדמונים דהנה גבולות חלק הקב"ה בעולמו וברא כהנים לזוויים וישראלים ולכל אחד יש הלכות וגבולות המיוחדים לו.

ישראל יכול להיכנס לעזרת ישראל, לוי יכול להיכנס להיכל, כהן גדול יכול להיכנס לפני ולפנים, אבל באמת בכוח לימוד התורה הקדושה - והרי הארון רומז לתוה"ק - יכול כל יהודי להיכנס ולהגיע 'לפני ולפנים', לדרגה של כהן גדול הנכנס לקודש הקדשים, כמו שאמרו חז"ל (הוריות יג): 'יקרה היא מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים', וזהו הרמז שבעשיית הארון היה שייכות לכל ישראל.

וביכרו וטעמו לחיים ומזונות לכבוד השמחה, ואמר הגרא"א: סיפר לי יהודי שהגה"צ ר' יחזקאל אברמסקי זצוק"ל בהיותו בסיביר (בשנות התר"צ) לא היה לו שם שום ספרים ורצה לכתוב חידושי תורה, וחילקו שם ניירות לסגירות לאסירים, והיה מוכר את האוכל שלו לקנות ניירות ורשם עליהם חידושי תורתו ומזה נדפס לימים ה'תוספתא' עם פירוש 'חזון יחזקאל'.

הג"ר יחזקאל ניסה להבריח ולמלט את ניירותיו היקרים משם, אך לא הייתה לו שום דרך שכן שערי המחנה היו סגורים ומסוגרים, אמנם באחד הימים נכנסה אליו יהודייה שהייתה כלואה במחנה, וביקשה ממנו ברכה, והבין שהיא רוצה לברוח מכאן, וביקש ממנה להבריח עמה את הניירות עם החידושי תורה שלו, ולקחה עמה את הכתבים ואכן הצליחה להביאם למקום מבטחים.

כעבור זמן, לאחר שזכה הג"ר יחזקאל להשתחרר מהמחנה בסיביר, הגיעה אליו אותה אישה שהבריחה את הכתבים וסיפרה לו איך הצליחה להימלט, וסיפרה כך: היינו קבוצה של שלושים איש שברחו מהמחנה, בטרם צאתנו לדרך תפרתי את דפי החידושי תורה שלכם לבגדי, כדי שלא ייפלו ממני.

והנה באמצע הדרך, לאחר שהתרחקנו קמעה מהמחנה, אמר לנו המבריח בחדרה גדולה להתחיל לברוח ולרוץ בכל הכוח לכל עבר כי השומרים הרוסים מתקרבים ובאים כשהם מצוידים בכלבי גישוש, מיד נמלטו כולם

ומצאו מחסה בתוך פחי אשפה גדולים שהיו שם.

אמנם למרבה הצער הכלבים שהיו מאומנים לכך הריחו וגילו אותם בזה אחר זה, והרגו אותם מיד רח"ל, אף אני הייתי כפסע מלהתגלות, וממש על ידי עמד כלב גישוש, אך באורח נס הוא לא הריח ולא הרגיש בי כלל. אני הייתי היחידה שניצלתי מבין כולם.

וסיפר הג"ר יחזקאל שכאשר סיפר להגאון ר' חיים עוזר זצוק"ל את המעשה המופלא הזה, נענה הגר"ע "מה הפלא, הרי כלב לא יכול להריח תורה"... הוסיף על זה הג"ר יחזקאל דלכאורה יש להבין, אמנם כלב לא יכול להריח תורה, אבל הרי היה שם גם בשר ודם, ואיך לא הריחו הכלב? אלא מאי, כאשר יהודי נושא עליו דברי תורה אזי נעשה כל בשרו 'בשר הקודש', וכלב לא יכול להריח בו.

המשל: למרגלות בניין בן מאה קומות

אד"ש: הזכרתם קודם את מאמר חז"ל 'יקרה היא מפנינים יותר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים, ובאמת כבר שאלו המפרשים (עיין בשפתי דעת' לבעל הכלי יקר', ריש פרשת נשא) למה לא ביארו חז"ל הפסוק כפשוטו, שהתורה יקרה יותר מפנינים.

ושמעתי על כך פעם מהגאון החסיד ר' ישראל גרוסמן זצ"ל, ראש ישיבת פינסק קרלין, דמשל למה הדבר דומה, לאדם העומד למרגלות בניין בן מאה קומות כשבידו קופסת גפרורים קטנה, והוא אומר בהתלהבות לעומדים סביבו דעו לכם שהבניין הגדול הזה, שווה הרבה יותר

מהקופסא הקטנה הזו שבידי, הרי אדם כזה הרי לחסר דעת ייחשב.

וכן לענייננו, חז"ל הקדושים ידעו שהפסוק הזה אינו יכול להתפרש כפשוטו, לא ייתכן שהפסוק בא לומר בפשטות שהתורה הקדושה יקרה יותר מפנינים, מאבנים טובות גשמיות, שהרי כל השוואה ביניהם משוללת היגיון.

ולפיכך אם הפסוק בא לומר שהתורה יקרה וחשובה יותר ממשוהו אחר, אזי, בהכרח, שאותו משוהו הוא הדבר הגדול והנשגב ביותר שיתכן עלי אדמות, והחידוש הוא שאפילו הוא אינו מגיע לגדלותה של התורה. ומהו הדבר הנשגב ביותר עלי אדמות? זהו הכהן הגדול הנכנס לפני ולפנים, לבית קדשי הקדשים, ביום הכיפורים.

ומעניין לעניין, שמעתי על הגה"צ ר' חיים שמואלביץ זצוק"ל ראש ישיבת מיר שנסע פעם במנהטן בארה"ב בין הבניינים הגבוהים שם ותוך כדי הנסיעה אמר לנהג שעליו לצאת לצורך, ועצרו שם למרגלות אחד הבניינים הגבוהים.

כאשר חזר הגר"ח למכונית שמעוהו מלחש לעצמו בהתפעלות "פלאי פלאים, פלאי פלאים". הנהג בשמעו זאת חשב שהגר"ח מתפעל מהבניין הגבוה שראו עיניו, ולפי מחשבתו פנה ואמר לו "יידע נא ראש הישיבה שישנו כאן לא רחוק בניין גדול וגבוה הרבה יותר מבניין זה, אם תרצו ניסע לשם לראותו". אך הגר"ח מיד העמידו על טעותו שלא מה'עולם הזה' - הבניין מעשה ידי אדם הוא מתפעל, אלא מפלאי הקב"ה ה"רופא כל בשר ומפלאי לעשות" לכך הייתה כוונתו, היינו לברכת 'אשר יצר'.

באהלי צדיקים

הרה"ג ר' יאיר וינשטוק שליט"א - נו"נ לרבוה"ק

שלב להתקת הגזירה

ואמנם עוד באותה שנה נולד בנה שנקרא בשני השמות משה וישראל והוא אכן היה גדול בישראל. הן כנגלה והן כנסתר ובירושלים אחזו אותו לבעל מדרגה.

בהיותו ילד כבן תשע שנים, בא פעם בליל חג השבועות לביתו של האדמו"ר רבי אלעזר מענדל. הוא עמד מן הצד והתבונן בעריכת השולחן. הבחין בו האדמו"ר וקרא לו לבוא אליו. כאשר התקרב הילד לקח הרבי בידו הקדושה כף מרק מן הצלחת ותחב לתוך פיו.

מאותו רגע החל לבו של הילד בוער בחשקת התורה והוא החל ללמוד בשקידה עצומה עד שבהגיעו לשנתו החמש עשרה היה לומד י"ח שעות ביממה.

כשהגיע הנער משה ישראל לגיל 18 החלו מדברים בו נכבדות. מאליו מובן שכל הצעות השידוכים עברו תחת ידו של רבי אלעזר מענדל, אשר אם הנער לא עשתה צער קטן כגדול ללא שאלת פי האדמו"ר.

הוא דחה על הסף את כל ההצעות שהציעו

רבי אשר, וזקני קרא לשניים מבניו על שמם, אך כאמור הם לא התקיימו ונספו כילדים רכים ומלבד הרישום ב'מפקד מונטיפיורי' שבו נרשמו הנ"ל, אין עדות לקיומם וגם על המצבות הקטנות בהר הזיתים לא נכתבו שמותיהם. חוץ מבנו הבכור הצדיק רבי יעקב יוסף (עליו התבטא אביו בביטוי נדיר: "ראשית אוני") שנפטר כאברך צעיר.

וכך גם האשה הצעירה מרת רוזנטל סבלה משיכול בנים, ועל כן כאשר גבר עליה יגונה שמה פניה לביתו של כ"ק מרן האדמו"ר רבי אלעזר מענדל זיע"א ובכתה על רוע מזלה.

לבו של האדמו"ר הרחמן התכווץ לשמע בכייה והוא בירך אותה באותו מעמד בזו הלשון:

"יהיו לך בעזרת השם שני בנים ואחד מהם, הגדול מבין השניים, גם יהיה גדול בישראל, תקראו לו משה ישראל, על שמם של אבי - רבי משה מלעלוב ורבי ישראל מרוז'ין שנפטרו שניהם באותה שנה לפני 16 שנה" (בשנת תרכ"ז היה הדבר).

מגדולי בני ירושלים בדור הקודם היה החסיד הוותיק הרה"צ רבי משה רוזנטל הידוע בכינוי רבי משה וורשוואר על שם העיר ורשה ממנה עלו הוריו לארץ ישראל. (נכדו היה הרה"ח המופלג רבי שמעון רובין זצ"ל, מיקירי ירושלים בדור הקודם וחשובי חסידי זוועהיל) אמו הייתה צדקנית גדולה אך חייה היו לא קלים ולא פשוטים. כמה ילדים נולדו לה ולמרבה היגון נקטפו כפרחים רכים ל"ע ולא זכו לגדול ולפרוח.

ירושלים באותן שנים הייתה עיר ענייה ומאוד רחוקה מתנאי היגיינה מינימליים. רעב ומגפות קטלו ללא רחם בבני היישוב הישן וכמעט לא היה בית שלא שיכל בנים ובנות. זקני כ"ק מרן האדמו"ר רבי אלעזר מענדל מלעלוב אמר על עצמו שהניח "שליש בקרקע", שליש מילדיו הטמין בקרקע יען כי הם נפטרו כילדים רכים. כך גם בנו - זקני כ"ק מרן האדמו"ר רבי דוד צבי שלמה זיע"א ששיכל את שני בניו אשר ואהרן שנקראו על שם רבותיו מקרלין, הם האדמו"ר הבית אהרן ובנו 'הרבי הצעיר'

לה ואמר על כולן "זה אינו מתאים למשה" לה שלי... למרות שחלקן הגדול היו נראות כהצעות מכובדות ביותר. הורים טובים ובנות טובות.

עד שיום אחד הציע אחד השדכנים בירושלים העתיקה שידוך עם בתו של חייט פשוט ושמו יהושע יוסף (שם המשפחה אינו ידוע), והאמא שכבר הייתה בטוחה שגם עליו ייצא הפסק של הרבי כי "זו לא הצעה מתאימה למשה" לה שלי", הופתעה מאוד כאשר פניו של הרבי ארו לשמע השם והוא קרא בשמחה, "זו ההצעה שחיכתי לה. זה מתאים למשה" לה שלי".

התפלאה האשה ואמרה "רבי, זהו חייט פשוט". "הוא אינו פשוט כל כך", אמר האדמו"ר, "זהו אחד מהצדיקים הנסתרים של ירושלים".

האם שידעה כי הרבי רואה דברים טמירים, לא פקפקה ועוד באותו יום מסרה את תשובתה החיובית לשדכן ומן השמים אמרו לדבק טוב והשידוך נעשה.

חיזיון נורא בראש השנה

ברבות הימים גדל רבי משה ונעשה אחד מגדולי ירושלים. שקדן מופלא היה ובבית הכנסת ישב ולמד יומם ולילה בהתמדה עצומה.

אולם ללא קמח אין תורה והוא הוכרח לעסוק למחייתו במשהו. חשב רבי משה מהי פרנסה שלא תגרום לו לכיטול תורה, והגיע למסקנה כי מלאכת המלמדות מתאימה לו. הוא ילמד את ילדי ישראל תורה. גם יהיוח כמה פרוטות לקנות לחם לפי הטף, ונד בבד לא יתבטל מן התורה.

והוא הצטרף ללגיון המלמדים של תלמוד תורה "חיי עולם" שם לימד במסירות רבה שנים רבות את תלמידיו, כאשר אלו הביטו בו תמיד ביראת כבוד והערצה בידעם כי זה משה האיש, איננו סתם רבי בחיידר אלא איש קדוש בעל שיעור קומה.

היה זה בעשרת ימי תשובה באחת משנות הפ' המאוחרות, כלומר, לפני כמעט מאה שנה, כאשר שבו הילדים לחיידר לאחר ראש השנה, אמר להם הרב'ה:

"טייערע קינדער, ילדים יקרים. דעו לכם כי בראש השנה היה קטרוג גדול בשמים על עירנו ירושלים הקדושה ורצו לגזור עלינו גזרה רעה ומרה. בינתיים הצליחו לעכב את פסק הדין הסופי אבל דעו לכם ילדים יקרים, כי אנחנו עכשיו תלויים ועומדים, על כן תתפללו מעומקא דליבא, והבל פיכם שאין בו חטא אולי יסלק את הקטרוג".

הילדים הרכים שמעו את הדבר והחלו מתפללים מקרב לב בדמעות שליש לבל יירד אסון על ירושלים הקדושה. לאחר יום כיפור, בישר להם הרבי בשמחה:

דעו לכם, כי בשמים המתיקו את הדין. הגזרה הנוראה שהייתה אמורה לרדת על ירושלים הוחלפה בשלג גדול.

כיום, כל ילד (ומבוגר...) ירושלמי רק שומע בדל תחזית לשלג ומיד הוא נכנס לציפייה דרוכה מתי יתעופפו הפתיתים הלבנים באוויר, אולם באותן שנים שלפני ההתחממות

הגלובלית וקלקול האקלים, לא היו השלגים משאת לבם של ילדי ירושלים כבימינו אנו. לפני כמאה שנה, יכול היה לרדת שלג במשך כמה ימים רצופים ללא הפוגה וגובה השלג הגיע עד למטר ולפעמים גם יותר. בשנות קדם לפני כמאתיים שנה ויותר, ירד השלג במשך שבועיים ויותר ברציפות עד שכותבי החדשות באותם ימים תיארו זאת במילים חריפות "אחרי שבועיים התחזק השלג בצורה נתעבת והשתרע על כל הארץ בגובה כמה אמות ויותר מקומת איש".

נקל להבין כי אם השלג כבר הפך לדבר מתועב, סימן שההתלהבות הראשונה למראה המעטה הלבן המכסה את כל הארץ כשמיתך פוך צחורה - התפוגגה לגמרי, והלבן הקפוא הפך למאוס כאשר הוא קובר תחתיו את בני ירושלים.

אלא שבאותה שנה, תרפ"ח ואולי תרפ"ט, עד חנוכה בקושי ירד קצת גשם וילדי ירושלים רוצים מעט שלג, וכאשר כבר החלו מדליקים נרות חנוכה, לא נתנו הילדים מנוח לרבים. אך נכנס הרב'ה לכיתה שאלו אותו תלמידיו, "איפה השלג שהרב'ה הבטיח?"

הבטחות יש לקיים!..

ועוברים חודשי טבת ושבת ובקושי מעט גשם מלחלח את סמטאות ירושלים שבין החומות, והילדים רוחם קצרה. "רבי, הבטחת לנו שלג לשבת".

הרבי מצידו מבטיח ומרגיע, "השלג בוא יבוא. סבלנות ילדים, סבלנות".

ובליל שבת שקלים אירע הדבר.

כל הלילה ירד שלג סמיך ללא הרף והעיר התעוררה ללבן בוקק שכיסה את ירושלים כולה בשלג של 100 ס"מ גובה. הצהלה הראשונית התחלפה עד מהר לקריאות שבר ואנחה כאשר גגות וקירות של בנינים רעועים קרסו תחת משקל הפוך הלבן, שסחף אנשים רבים אלי קברם בתוכם. זה היה אחד השלגים הכבדים שידעה ירושלים באותן שנים. הרבה קרבנות נפשו ואנשים שנותרו חסרי כל בבתיהם. גם מי שלא נקבר תחת גגו שקרס, מצא את עצמו כמעט גווע ברעב. כדי להציל את תושבי ירושלים הלכודים בבתיהם, נחלצו זריזים ובעלי תושייה שהצליחו להגיע אל חלונות הבתים ולהכניס דרכם לחם לאכול.

גם שבוע אחרי הסופה הגדולה, תושבי ירושלים התקשו לחזור לשגרת חייהם. השלג הכבד שירד ונערם בכמויות שיא שיתק את הברירה, צירי תנועה נסתמו לחלוטין, עצים התמוטטו ותושבי העיר נותקו מאספקת חשמל. "דבר כזה קורה פעם במאה שנה", אמורים החזאים. ואמנם, לפני 95 שנים, (פלס מינוס) נקברה ירושלים תחת מטר שלג באחת הסופות הקשות שידעה.

"החידוש והקסם נעלמו כבמחי יד, והרחנו את הסכנה הגדולה", תיארו האח הראשי של בית החולים רוטשילד. כמעט 100 שנה עברו מאז ולא הרבה השתנה: התדהמה, הפחדים, החיילים שנחלצו לעזרה, היופי המרטיטי מסביב. עיר קפואה נצורה מתחת למעטה עבה של לובן בוקק.

והנה תיאורו של האח הראשי בבית החולים רוטשילד שהנציח את רשמיו ביומנו.

"התעוררתי בבוקר השכם משנתי, רענן ובריא, כמעט חשבתי לעצמי שאני משוגע כאשר ראיתי כי הקרקע, העצים והכל מכוסים בשלג לבן, עמוק. דיירי הבית, שכולם ילידי ארץ ישראל, לא רצו בשום אופן להאמין כי אני אכן נחוש בהחלטתי ללכת לבית החולים (למרות השלג). אבל לא לקח זמן רב ואני אכן הצלחתי לעשות את הפלא ובמחילה, עליתי לרגל. בכל ימי חיי לא ראיתי תמונה כזו..."

חיים מלין היה אז אח בת 30 שעבד בבית החולים רוטשילד בירושלים. מאז עלה ארצה מניו יורק, בשנת תרע"ט, תיעד מלין ביומן אישי את שחוהו בארץ. השלג הכבד היה מאורע ראוי לציון, והוא סיפר עליו בהרחבה ביומנו האישי, שתורגם לעברית על ידי בני משפחתו. בכתביו הוא מספר על השמחה שאחזה באזרחי העיר כשמעטה לבן כיסה את ירושלים וגם את הסכנה שריחפה בעיר: שיבוש אורח החיים והפחד מהתמוטטות מבנים על ראשי יושביהם.

"כאשר הגעתי לבית החולים מצאתי על מרפסת הכניסה "איש שלג" והאוויר היה מלא קולות צעירים, מהדהדים, מצלצלים ונעימים מאוד, אבל בלתי מתאימים לאווירת בית חולים. ללא הגזמה, כחמישים עיניים לווהטות, נוצצות ולחיים אדומות קפואות קידמו את פניי בקריאה אחת: "אתה רואה מה קורה?" אח מצוות בית החולים, שראה לראשונה בחייו שלג עמוק כל כך, אף נתקף דחף בלתי נשלט לקפוץ לתוך השלג ו"להתרחץ" בפלא הטבעי הזה.

השלכתי מעצמי את "מעיל השלג" הרטוב ובו ברגע "לבשתי" את "מעיל האח הראשי" הנוקשה ואף כי עם חיוך בעיניים, הטפתי להם מוסר וביקשתי כי לא יעשו רעש ומהומה כאלה ושסופת השלג לא תישא אותם כה רחוק, עד כי ישכחו לחלוטין, שבמקרים כאלה חובתם לשמור על הופעה רגועה מאוד ועל קור רוח. מבלי להתחשב בתחושה הפנימית הבווערת והילדותית, הקוראת להם לרוץ החוצה לשלג העמוק ולהשליך כדורי שלג בששון וגילה. בו-זמנית סיפרתי להם, כי מבלי להתחשב בכך שאני כבר מבוגר ואח ראשי, מתעורר גם בי לעתים רצון ילדותי שובב כמו שלהן, אבל צריך למצוא לו את הזמן והמקום. דבריי והעובדה המרה שניתצתי כבעס את "איש השלג", (בובת השלג בסגנון עדכני) הוכיחה לכולן, כי אני מתכוון ברצינות. החבורה נרגעה מעט וחזרה לעסוק בעבודה הנחוצה.

הנה כי כן, השלג המיוחל, משאת נפשם של ילדי ירושלים בפרט וכל הילדים בכלל, הוא לא תמיד רק חלום ורוד בגווני לבן, ולפעמים הוא עלול להיות גם מסוכן. (ויעידו מי שחוו ותיעדו מפולות שלגים בחו"ל המסוגלות לקבור כפרים ועיירות ולהעלים אותם מהעין כאילו לא היו) וגם ממתיק גזירה רעה יותר. הכל תלוי בנסיבות, בעיתוי, בכמות, ובעיקר בצרן הבורא יתברך.

הרה"ח המפואר ר' נתן שמעון קאפ שליט"א

מה לומדים מרתיחת הקמקום

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. (כא, ב)

הנה ידוע בסדר עבודת האדם, שבתחילה צריה להתנגע הרבה, ורק בשמגיעים למדרגה הנכונה אז העבודה היא בהשקט, וכמו שכתוב (משלי כד, טז) **שבע יפול צדיק וקם, וכן בסדר התפלה מקדם מתפללים בקול רם ואחר כך מגיעין לתפלה דלחש.**

וכיוצא בזה אמר זקני רביה"ק הרבי דוד צבי שלמה זיע"א בשם הרה"ק הבית אהרן זיע"א מקארלין **"א סאמאויאר ווען ער ווארעמט זיך ווישט ער אבער ווען ער קאכט ווערט ער שטייל"** דהדבר דומה למחם מים שכל זמן שלא הגיע עדיו למדת רתיחתו משמיע קול רעש, ואחר כך בשמגיע כבר למדת הרתיחה אז נשקט רעש המים.

וזהו הפרוש **"שש שנים יעבד"** ביגיעה ועבודה רבה, אבל **"ובשביעית יצא לחפשי חנם"** שאז יצא לחפשי מכל אותה יגיעה קשה, כי שבע יפול צדיק ולבסוף קם. (ברכת משה)

סעודה ממתקת הדינים - סעדני ואישעה

ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו. (כה, יא).

דעל ידי **"ויאכלו וישתו"** אכילה ושתיה כדבעי, זוכים ל"ויחזו את האלקים" אלקים בחינת דין להמתיק הדינים, וזהו ויחזו את האלקים כשרוצים להמתיק הדינים, ויאכלו וישתו. (ברכת משה)

למה לא נקבע בשו"ע דין 'משנכנס אדר מרבין בשמחה'?

הרה"ח רבי יוס'ל טורנער (קורנפולד) ז"ל היה אומר שבבעלזא הקפידו על מנהג יותר מדבר הלכה, ובטעם הדבר אמר הרה"ק השר שלום **'מבעלזא זיע"א, לפי שדבר הלכה שאי אפשר לקיימה אזי יש את הענין של 'ונשלמה פרים שפתינו', שעל ידי שאדם מתעסק ולומד את ההלכה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה.**

מה שאין בן מנהג המקבל מדורי דורות ואינו מובא בטור ושלחן ערוך, יש לקימו בפעל ממש כיון דלא שיך בזה הענין של **"ונשלמה פרים שפתינו"**.

והנה ארז"ל (תענית כט.) **כשם שמשנכנס אב ממעיטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, ובטור ושו"ע (ארח חיים, ס' תקנא) הביאו להלכה רק 'משנכנס אב ממעיטין בשמחה, ואלו 'משנכנס אדר מרבין בשמחה' לא הזכיר כלל בספרי ההלכה, והענין בזה יש לומר ד'משנכנס אדר מרבין בשמחה' לא הובא בספרי הלכה כי היכי דלחזו מנהג ויקיימוהו בפעל ממש, והא ד'משנכנס אב ממעיטין בשמחה' הובא בהלכה שיהא שיך בזה הענין של **"ונשלמה פרים שפתינו"**. (כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א)**

למען ידעו דור אחרון

ואל הזקנים אמר שבו לנו בזה וגו' (כד יד).

רביה"ק רבי אלעזר מנדל זיע"א, היה אומר, לזקנים שבדור בקש משה רבינו ע"ה, שבו, התעכבו עוד מעט בעולם הזה, למען יראוכם הצעירים והילדים והייתם אתם, והטובה הרוחנית שעוד ראיתם בעולמכם, יהיו להם - לצעירים ולבני הנעורים לזכרון.

(מגדל דוד)

להיות 'שלחן ערוך' מהלך...

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא א). פרש"י מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני.

לכאורה צריה להבין למה דוקא פאן רמזה התורה שגם זה מסיני. יש לפרש על פי דברי רביה"ק רבינו דוד מלעלזב זיע"א על מאמר הגמ' כל השונה הלכות בכל יום מבטח לו שהוא בן עוה"ב, וצריה באור דלכאורה צריה לכתב כל יום ולא בכל יום, ותי' שהפונה היא בכל יום, שאף בעשיותיו הגשמיות יכון לכבוד ה' בבחינת בכל דרכיה דעהו, אז אכן מבטח לו שהוא בן עולם הבא, עכדה"ק.

וזהו שאמר פאן דיקא מה הראשונים שהם עשרת הדברות אלמי ולא יהיה לה, מסיני, אף אלו שנגאה בגשמיות כקנינת עבד עברי ואמה עבריה וד' שומרון ג"כ מסיני, שצריכים לכוון בכל הדברים לשם שמים בבחינת שונה הלכות בכל יום.

(כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א מכתבי הרה"ח יואל עקיבא איגר שליט"א)

עקר היגיעה - בשש שנות הבחירות

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם (כא, ב), **כי תקנה עבד עברי - כשיהודי מגיע לעול המצוות לגיל בר מצוה, שאז מקבלת הנשמה היצר טוב, ואז נהיה עבד עברי, "שש שנים יעבד" - דהינו מגיל שלש עשרה עד שמגיע לגיל תשע עשרה ועשרים שנה, וזה עקר זמן העבודה, וזהו "שש שנים יעבד" שישמור עצמו ויזהר שלא לקלקל, ואז "ובשביעית יצא לחפשי חנם" בשביעי ינינו בגיל עשרים נהיה הרבה יותר קל.** (כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א מתוך פתיחת זמן החרף, התש"ו)

משיח יפרע לנו את ה"חוב" הגדול

כי תקנה עבד עברי (כא, ב).

איתא בגמרא (קידושין ב, א) **כל הקונה עבד עברי פקונה אדון לעצמו.** והנה כתיב (ויקרא כה, נה) **כי לי בני ישראל עבדים, ונמצא שהקדוש ברוך הוא פבכול קנה את ישראל פאדון לו, וצריה להיטיב עמו, ובמה שהגלה אותם ומייסר אותם בגלות הרי הוא כבעל חוב שצריה לפרע להם אף טוב, וכתיב (משלי כב, ז) **'עבד לזה לאיש מלוה, וככל שהגלות מתארכת מצטבר חוב גדול וומתרבה ענין זה יותר ויותר, וכשיבוא משיח, יצטרף להשיב לעמו ישראל טובה רבה ולשמחנו בימות ענוינו במהרה בימינו אמן.** (ברכת משה)**

פרנסה מובטחת

מתוך הספה"ק "מאור ושמש" - פרשת משפטים

אשר כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א אמר בשיחת קדשו לרגל פתיחת הזמן באתרא קדישא מירון, שאביו כ"ק מרן אדמו"ר ה"ברכת משה" זיע"א הורה לבחורים ללמוד את זה הספר להורותם דרכי עבודת השי"ת.

וְעַבַדְתֶּם אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת לַחֲמֶךָ וְאֶת יַמִּימְךָ וְהִסְרְתִי מִיָּדְךָ מִקְרָבְךָ וְגו'. יש לדקדק, שהתחיל הפסוק בלשון רבים 'ועבדתם את ה' אלהיכם', וְגַמְרֵם אֹמְרֵם בלשון יחיד 'וברך את לחמך' וגו'.

ונראה בזה, דהתורה הקדושה מלמדת אותנו **איך לעבוד את השי"ת**; והן אמת באיזה בחינה שיהיה שאדם עובד את השי"ת, אם כונתו לשמים - בודאי הוא מקובל לפני השי"ת. אך עיקר עבודת ה' הוא, **שישתתף האדם עם הציבור בכל הענייני העבודה, הן בתורה והן בתפלה.** ולא בְּדָבָר, כמו שאמרנו חז"ל (ברכות סג ב) **חָרֵב אֶל הַפְּדִיִּים** (ירמיהו נ לו) - חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שעוסקים בתורה בד בבד, **רק צריך שישתתף עם הציבור.** ובפרט בשעת התפלה, **צריך כל אדם ליהזר מאד מאד להתפלל עם הציבור יחד, ואם מתפלל עם הציבור - יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברוחה, וברכה תהיה מצויה במעשי ידיו. ועל ידי תפלת ציבור, יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות רחמנא ליצלן.** וכבר אמרנו זאת, **פָּרַב עִם הַדְּרֹת מִלֶּכֶךְ** (משלי יד כח) פירושו, כשנאספין הציבור יחד להתפלל - אזי הם מבטלים כל הגזירות קשות, ומביאים את המלך - מלכו של עולם לידי 'החזרה' - שחוזר ממה שגזר על בני ישראל ח"ו איזה גזירה קשה, ואומר 'הֲרִיבִי בִּי מִמָּה שֶׁגִזַּרְתִּי עֲלֵיהֶם'. וזהו ברוב עם הדרת מלך פירושו, אם נאספים רוב עם יחד בתפלה - אזי הדרת מלך הקדוש ברוך הוא אומר הדרי בי ממה שגזרתי עליהם וממשיכין על כנסת ישראל על ידי תפלתם השפעות טובות.

וזהו פירוש הפסוק 'ועבדתם' את ה' אלהיכם פירוש לשון רבים, ואיזוהי עבודה שהיא בלב - היא אומר זו תפלה (תענית ב א). ואמר הכתוב אם תעבדו ביחד את ה' אלהיכם, דהיינו שתתפללו יחד עם הציבור - וברך את 'לחמך' ואת 'ימימך' פירושו, שיברך את פרנסתך, שתהיה לך פרנסה טובה ורחבה. גם וברך את 'לחמך' ואת 'ימימך' קאי על התורה, אם תתפללו עם הציבור - תשיגו השגות התורה. והסירותי מחלה מקרבך נוכל לפרש, דהנה כתיב (דברי הימים א טז לו) **פָּרַחְךָ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, כָּל תְּפִלוֹת דָּוִד בֶּן יִשָּׁי.** ופירש הרד"ק, כי דוד המלך ע"ה היה מתפלל על כל העניינים שצריכים ישראל עד ביאת משיחנו, **על החולים שיתרפאו, ועל הבריאים שלא יחלו, ועל פרנסתם שיתברכו, ולבטל מהם כל הגזירות קשות.** ולעתיד כשיבא משיח צדקנו במהרה בימינו, אז יבטלו כל הדינים, ולא יצטרכו עוד להתפלל על שום דבר, כי אז יתקיימו בישראל כל הטובות ונחמות שנתנבאו הנביאים על בית ישראל, וזהו ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם פירושו, לעתיד כשיוודו כל האומות שהוא יתברך שמו הוא מלך על כל העולם, ואז יבטלו כל הדינים, ולא יצטרכו ישראל עוד לתפלת דוד המלך ע"ה, וזהו כלו תפלות דוד בן ישי שאז יהיה לישראל כל טוב.

ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה

אמירת דברים שבקדושה במקום נקי וצנוע [ב]

נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו הק'

א. שיעור ההרחקה מצואה וממקום שאינו נקי.

א. אסור לומר דבר שבקדושה, כשצואה או דבר שריחו רע, מונחים מאחוריו, עד שירחיק עצמו ארבע אמות [בערך 2 מטר] ממקום שכלה הריח, שנאמר [דברים כג, טו] "והיה מחניך קדוש", ומחנהו של אדם הוא ארבע אמות שמכל צדדיו.

ב. כשמונחים לפניו, צריך להתרחק עד שלא יוכל לראותם, ואפילו בלילה, או סומא, צריך להתרחק עד שלא יוכל לראותם ביום, דכנגד פניו הוא עיקר חנייתו, וצריך שיהיה כל מחנהו קדוש.

ג. כשמונחים בצדדים שלפניו, אם יכול לראותם בלא הטיית הראש, דינם כלפניו, ואם אין יכול לראותם בלא הטיית הראש, לדעת המגן אברהם, דינם כלפניו, ולדעת האליה רבה, דינם כמונחים בצדדיו ממש, כדלהלן.

ד. כשמונחים בצדדיו ממש, לכתחילה יתרחק מהם עד שיהיו מאחוריו, ואם אי אפשר אלא בטורח גדול, יש להקל ולדונם כלאחוריו. [שו"ע, רמ"א, שו"ע הרב, מ"ב, סימן עט סע' א-ב].

ב. האם מותר לומר קידוש לבנה או שאר דברים שבקדושה כשפח אשפה לפניו.

פח אשפה שריחו נודף, אסור לומר דברים שבקדושה סמוך לו, עד שירחיק עצמו, כנזכר למעלה. אולם פחי האשפה שברחובות, כיון שעשויים להתרוקן כמעט בכל יום, וגם על פי רוב משליכים בהם את האשפה בשקיות סגורות, וגם הפח עצמו אינו מאוס ומכוער, אין דינו כגרף של רעי, ומותר לדבר בדברי תורה

בעברו סמוך לפחי האשפה, וגם באמירת קידוש לבנה, כשהם לפניו, אין צריך להרחיק מהם עד אשר לא יוכל לראותם. [הליכות שלמה ערל"ח, אמנם במקומות שהפחים אינם נקיים אין להקל].

ג. אמירת דבר שבקדושה סמוך לכלי פלסטיק שהתינוק עושה בו צרכיו.

מותר לומר דבר שבקדושה סמוך לכלי פלסטיק שהתינוק עושה בו צרכיו, אם הוא נקי, ואין ריח רע נודף ממנו. [דיינו ככלי זכוכית ומתכת, מהגרש"ז אויערבאך והגר"ש אלישיב, ה"ד בספר נקיות וכבוד בתפלה ע"ט].

ד. האם מותר לומר דבר שבקדושה כנגד צינור שעובר דרכו מי שופכין.

מותר לומר דבר שבקדושה כנגד צינור אטום שעובר דרכו ביוב ומי שפכין. [דאינו עשוי לקבל הצואה בתוכו, אלא משמש רק למעבר, וגם שהוא מכוסה וסגור תמיד, הגרש"ז אויערבאך באשי ישראל עתר"ח, והגר"ש אלישיב בוזאת הברכה פט"ז].

ה. שלא לומר דבר שבקדושה במקום שיש חוסר צניעות.

א. אסור לומר דברים שבקדושה כשנמצאת לפניו אשה שבשרה מגולה במקומות שרגילים לכסות, [ואפילו אשתו], אלא אם כן מפנה גופו לכיון אחר, ובשעת הדחק, די במה שעוצם עיניו. [שו"ע ומ"ב סי' עה ס"א, וכנגד ערוה ממש צריך בכל אופן לפנות גופו לכיון אחר, וע"ש מה הדין בדיעבד. תפלה כהלכתה ע' נו, אשי ישראל ע' תרסה].

ב. אסור לומר דברים שבקדושה כשנמצאת לפניו אשה נשואה ששערותיה מגולות, אלא מפנה גופו לכיון אחר, או יעצום את עיניו. [שו"ע שם ס"ב, ומ"ב שם סק"ה].

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה כנונה המתחנך הדגול הנודע לשם ולתהילה, יראת ה' היא אוצרו מרביץ תורה לעדרים מחשובי אנ"ש

הרה"ח **אברהם אלכסנדר הלוי בלעדי** שליט"א
נ"ו לרבוה"ק זיע"א

ולמחותנו ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא רבה, מו"מ בכל מכמני התורה, מורה בדבר ה' זו הלכה

הרה"ג רבי **יוסף אייזנשטיין** שליט"א

רב חסידי באיאן רמה ד' בית שמש
לרגל שמחת הולדת נכדתם
בת אצל חתנו בנו האברך החשוב
הר"ר **מנחם נחום** הי"ו

יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

כסא דברכתא נשגור נא בזאת לכבוד ידידנו הנכבד והמפואר, האי גברא יקירא, העושה חסד לאלפים, מאשפות ידים אביון, משיבי נפש שוקקה ונפש רעה מלא טוב, טוב ומיטיב עם הבריות, טוב ליבו ונפשו מי ימלל, טוב עין הוא יבורך, איש החסד רוב המעש, שם לילות כימים למען קהילתנו, בפרט בהכנסת אורחים באש"ל מלא במסירות ובנאמנות שלא ע"מ לקבל פרס, שמו מפארים בעדת הקודש ובכל רחבי עיר רבתי עם - עיר ואם בישראל - בית שמש יצ"ו

הרה"ח ר' **אברהם קאפ** שליט"א

יה"ד עזרת אחים
ולאביו ידידנו הנכבד

הרה"ח המפואר ר' **יעקב אשר** שליט"א
מפארי אנ"ש

ולמחותנו ידידנו הנכבד, האי גברא יקירא יקר שבערכין טוב ומטיב עם הבריות, קובע עיתותיו לתורה יראת ה' היא אוצרו

הרה"ח ר' **משה ליכטמן** שליט"א

לרגל שמחת הולדת נכדתם הינה
בת לחתנו נכדו בנו האברך החשוב

הר"ר **אליהו** הי"ו

יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא רבה, בר אוריין ובר אבהון, אוצר כלי חמדה, חריף ובקי במכמני התורה והחסידות, שוקק על התורה ועל העבודה יזמם ולילה

הרה"ג ר' **משה הכהן ברוסקי** שליט"א

מחשובי ומרבני כוללנו "חזו"ת דרבי שמעון" ולאביו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר ר' **בנימין אפרים הכהן** שליט"א
ולחמיו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר ר' **יעקב יצחק גולדברג** שליט"א
לרגל שמחת הכנסת בנו נכדם

נמר **שמעון נתן נטע** י"ו

לנועים עול תורה ומצוות
יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת חבר מצוה יתקיים א"ה
ביום ראשון באולם ארוימך בבית שמש

נא לראות הזמנה זו כאשית
הזמנות פרטיות לא נשלחו כלל

לעילוי נשמת

הרב החסיד המפואר

זאב וועלוועל

מ"ה זצ"ל
בן הרה"ח ר' **דוד** זצ"ל

קדישזון

מסור בלב ונפש ונאמן ביתו של

כ"ק מרן אדמו"ר הברכת משה זיע"א

נלב"ע כ"ה שבט תשס"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הרה"ג ר' **זאב צבי קאפ** ז"ל

בן יבדלחס"א הרה"ח המפואר

ר' **יעקב אשר** שליט"א

נלב"ע כ"ט שבט תש"ס

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בניו החשובים ידידנו הנכבדים, מחשובי אנ"ש

הר"ד **שמעון** הי"ו

הר"ר **יצחק עזריאל** הי"ו

הר"ר **משה טוביה** הי"ו

לעילוי נשמת

הרה"ח המפואר ר' **אברהם יעקב** זצ"ל

בן הרה"צ ר' **חיים אשר** זצ"ל

לדרמן

נלב"ע כ"ט שבט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בני ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ח המפואר ר' **משה** שליט"א

מחשובי לומדי כוללנו "חזו"ת דרבי שמעון"

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **אהרן** זצ"ל

בן הרה"ח ר' **מרדכי הלוי** זצ"ל

נלב"ע כ"ה שבט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י חתנו ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **פנחס קאפ** שליט"א

העומד לימיננו במסירות נפלאה

לעילוי נשמת

ידידנו הנכבד הבלתי נשכח,

מחשובי ויקירי אנ"ש,

דבוק ומקושר בל"ג

לרבוה"ק זיע"א ויבלחס"א

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שמואל

הרה"ח ר' **פילמר** ז"ל

בן הרה"ח המפואר

ר' **אהרן** זצ"ל

נלב"ע כ"ד שבט תשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בניו ידידנו היקרים מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **יוסף שליט** א"א

הרה"ח ר' **יצחק שליט** א"א

הבה"ח **דוב בעריש** ני"ו

העומד לימיננו במסירות נפלאה

לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית

מרת **רבקה מרים** ע"ה

בת כ"ק מרן רביה"ק

הברכת **משה** זיע"א

א"ח לכ"ק הגה"צ

רבי **חיים אליעזר**

הורוונצ'יק זצ"ל

נלב"ע כ"ה שבט תשס"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י נכדה ידידנו הנכבד

הרה"צ ר' **אברהם יהושע הורוונצ'יק** שליט"א

מחשובי לומדי ומתפללי בית מדרשו תפלה למשה צפת

"בן אמר להם הקב"ה לישראל,
בני אהובי... מזה אני מבקש
מכם, אלא שתהיו אוהבים זה
את זה, ותהיו מכבדים זה את
זה, ותהיו יראים זה מזה."

קבלתי על עצמי

שלא לדבר

בעת התפילה

וראיתי ישועות מעל דרך הטבע

ויהי דוד לכל דרכיו משכיל זה עמו

על זאת שבחו אהובים ורוממו ידידים זמירות שירות ותשבחות מקרב לב הומה, ברגשי הקורה והערכה ככוס מלא ברכת ה', מתוך רגשי גיל הלל והודאה, בסיומן טוב ובמזל טוב, לכבוד ידידנו הנעלה והנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבערכין, העושה גדולות ונצורות לכל דבר שבקדושה בעין יפה ורוח נדיבה, משכיל אל דל, קובע עיתותיו לתורה, ליבו פתוח כאולם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו, מוקיר ורחים רבנן, מחשובי אנ"ש מסור לכל קדשי בית לעלוב ובפרט למען גליונו

הרה"ח ר' **דוד אייזנבאך** שליט"א

נ"ו לרבוה"ק זיע"א

ולאביו ידידנו הנכבד מגוע אראלים ותרשישים

הרה"ח המפואר ר' **מרדכי** שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכד הנין בשעטר"מ

ניקן וחסים

נמר **אלעזר אהרן יוסף** י"ו

בן לחתנו האברך החשוב

הר"ר **רפאל פנחס רבינוביץ** הי"ו

יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

מקרב הלב הנני בזה לשגר את ברכתי החמה והלבבית לאחי היקר והנעלה, איש האשכולות, פאר המעלות ונועם המידות, יראת השם אוצרו ובתורת השם חפצו, לן בעומקה של תורה והלכה ביגיעה ובשמחה, גריס באורייתא תדירא ובהאבתה משתעשע תמיד, נעים הליכות ורב תבונות, שמו מפארים

הרה"ח ר' **יהונתן הניג** שליט"א

לרגל הולדת הבן שיחי בשעטר"מ למז"ט

יהי רצון שתרווה ממנו נחת דקדושה

ותעבדי לאילנא וברבא בכרס בית

ישראל וימלא השם כל משאלותיך

ותצליח ותשכיל בכל דרכיך מתוך

שמחה וטוב לבב בטוב ונעימים כל

הימים

אחיק, דב בעריש הניג

שליח חב"ד ורב צאנז-סין

קח זכות ותרום לזיכוי הרבים למאות הלומדים בכל יום בקיצור שו"ע לשמחות, לברכה ולהצלחה, לזש"ק או לע"ג בחוברת שי"ל בס"ד בעלות ש"ס 500 ת"ח ליום.

ניתן להנציח עד יום ראשון כ"ה שבט תשפ"ה

וזכות זיכוי הרבים תעמוד לכם ולב"ב להצלחה וברכה בכל העניינים ולהתברך בכל מיילי דמיטב ונחת מכל יוצ"ח

ניתן לתרום בנדירים פלוס ע"ש אהל מועד או אצל הרב אהרן לוסיג - משכ"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שולחן הטהור חמושה עשר בשבט בחצה"ק

בשילוב שמחת הבר מצוה לנכד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בן הגה"צ רבי יואל זושא שליט"א רב ואב"ד דקהילתנו
ושמחת הברית לנכד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בן לבנו הרה"צ רבי אלעזר מנחם מענדל אלימלך שליט"א

